

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap1
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica, 1.9. 2012
Ověřeno (datum)	5.10.2012
Předmět	Český jazyk
Třída	2.A
Téma hodiny	Moderní revue
Druh materiálu	Prezentace
Anotace	Vysvětlení pojmů na základě přiložených ukázek

JIŘÍ KARÁSEK ZE LVOVIC - Pozdní okamžik (Sexus necans)

Vím, ten okamžik přijde: uprostřed pustých temnot
Na soumrak zapomeneš všeho a v klín mu vložíš
Svou těžkou hlavu, bez vzpomínky věcí minulých,
A tehdy budem slavit sabat své pozdní a pochybující lásky...

Nebudeme myslit na růžové splíny obloh po západu slunce!
Zapomeneme, že jsme přežili Sodomu a prošli zkázou Pompejí!
Zapomeneme na své dávné viny a vyhaslé rozkoše,
Ty v lhostejnosti k všemu a já dojat smutky, jež jsem přežil!

Svou hlavu skloním k tobě a rozechvřen obejmu
Tvou zřícenou bytost v tichu těhotném nepokojem
A budu vpíjet tvou duši očima, v nichž stydne úděs...

A co ty v klín mu zaryješ v tupé křeči svou těžkou hlavu,
Zapěju ti šílenou ukolébavku o těch, kteří přicházejí pozdě
A bez vzpomínky věcí minulých slavit chtějí sabat své zoufalé lásky!

- U následujících dvou básní se pokus nalézt prvky některého z moderních básnických směrů (impresionismus, symbolismus, dekadence, civilismus)
- pokus se popsat pocit, který máš z těchto básní
- najdi tropy a figury použité v básních
- první báseň se tváří jako sonet, urči, čím se tento sonet liší od klasického sonetu
- u druhé básně urči druh rýmu

JIŘÍ KARÁSEK ZE LVOVIC – Jsem dítě Sodomy
(Sodoma)

Jsem dítě Sodomy, v sny marně zatoulané,
než požár zničení se nad vším rozlije.
Hřích, vášeň miluji, když rudý záblesk vzplane,
a kultů tajemných zbožňuji orgie.

Jsem starý flagelant, jenž boky šlehá nahý
za písňe pochmurné do smrtné únavy,
by klesl vysílen a v proudu lásky vlahé
zrak stočil naposled v bok Krista krvavý.

Jsem drsný námořník, jenž do tmy pluje z jasna
po mořích Neznáma jak s větry o závod,
by náhle slyšel škleb a posměch ďábla žasna
a s lodí rozbitou v klín padl zrádných vod.

Jsem zachmuřený kněz, jenž v kobkách chrámu
strměných
mši tichou čte u Panny zázračné,
by smutný zpovědník všech duší zatracených,
jich hříchů ukryl stín v žaláři duše své.

Jsem žena umdlená, jež láká v ňadra skvělá
zhýralce divoké a v plen jim dává klín,
by ve hře zuřivé dech chroptíc zarážela
a mřela zdušená na horkém loži vin.

Jsem básník morózní, jenž cítí každou muku
jak housle tenkých strun, když prsty jich se tknou,
jež vášní chmurný hráč vzal v drsnou svoji ruku,
by struny nervů mých potrhal divou hrou.

Jsem dítě Sodomy, v sny marně zatoulané,
jsem starý flagelant, jenž boky šlehá zdrané,
jsem drsný námořník pod stěžněm rozbitým.
Jsem zachmuřený kněz, jenž rozhřešení dává,
jsem žena zhýřilá, jež hrám se divým vzdává,
jsem básník morózní, umučen dílem svým.

KAREL HLAVÁČEK - Hrál kdosi na hobo

(časopisecky v Moderní revue)

Hrál kdosi na hobo, a hrál již kolik dní,
hrál vždycky na večer touž píseň mollovou
a ani nerozžal si oheň pobřežní,
neb všechny ohně, prý, tu zhasnou, uplovou.

Hrál dlouze na hobo, v tmách na pobřeží, v tmách,
na plochem pobřeží, kde nikdo nepřistál
hrál pro svou Lhostejnost, či hrál spíš pro svůj Strach?
byl tichý Pastevec, či vyděděný Král?

Hrál smutně na hobo. Vzduch zhluboka se chvěl
pod písni váhavou a jemnou, mollovou...
A od vod teskně zpět mu hobo vlhkem zněl:
jsou ohně marny, jsou, vždy zhasnou, uplovou.

- Urči druhy rýmu v následující básni
- Na základě definic moderních básnických směrů zařaď báseň do příslušného směru
- Najdi tropy a figury použité v básni

KAREL HLAVÁČEK

Svou violu jsem nalaďil co možno nejhlouběji

(Pozdě k ránu)

Svou violu jsem nalaďil co možno nejhlouběji
a tichý _____ k ní pozdě za večera _____.

Hráč náruživý zádumčivých, sešeřelých _____
Chci míti divné _____ starých ironických balad.

A na zděděnou violu svou těm jen, těm jen hraji,
již k ránu v nocích nejistých do dálek naslouchají ...

Mé melodie chtějí míti smutek všeho toho,
co rostlo, vykvetlo a zrálo marně, pro _____.

A míti toho naději a neurčitou _____,
co vzklíčiti chce v těžké půdě dalekého břehu,

**- v následující básni se pokus doplnit
slova na vynechaná místa tak, aby
nebyl porušen rytmus básně.**

a míti zvuk, jenž nesmělý, přec jemný, smysly mámí,
jak chvění silných drátů utlumených _____,

a chtějí důvěrnost mít v tichu prodloužených staccat,
když na nejnižších polohách tmou chystají se _____
...

Na violu svou zděděnou jen tehdy, tehdy hraji,
když měsíc teprv vyjít má a tma je ještě v _____,

a vigilie přísná padá na lesy a _____
a krajem velké tajemství jde slavných *Božích Hodů*.

Mé tenké prsty po strunách vždy nervózně se chvějí,
když tichý doprovod svůj pozdě za večera pěji ...

Svou violu jsem nalaďil co možno nejhlouběji.

KAREL HLAVÁČEK

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji

(Pozdě k ránu)

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji
a tichý doprovod k ní pozdě za večera pěji.

Hráč náruživý zádumčivých, sešeřelých nálad
Chci míti divné kouzlo starých ironických balad.

A na zděděnou violu svou těm jen, těm jen hraji,
již k ránu v nocích nejistých do dálek naslouchají ...

Mé melodie chtějí míti smutek všeho toho,
co rostlo, vykvetlo a zrálo marně, pro nikoho.

A míti toho naději a neurčitou něhu,
co vzklíčiti chce v těžké půdě dalekého břehu,

Tak vypadá originál

a míti zvuk, jenž nesmělý, přec jemný, smysly mámí,
jak chvění silných drátů utlumených sordinami,

a chtějí důvěrnost mít v tichu prodloužených staccat,
když na nejnižších polohách tmou chystají se plakat ...

Na violu svou zděděnou jen tehdy, tehdy hraji,
když měsíc teprv vyjít má a tma je ještě v kraji,

a vigilie přísná padá na lesy a vodu
a krajem velké tajemství jde slavných *Božích Hodů*.

Mé tenké prsty po strunách vždy nervózně se chvějí,
když tichý doprovod svůj pozdě za večera pěji ...

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji.

Veškeré texty pocházejí z těchto uvedených zdrojů:

- SVOZIL BOHUMIL. *Česká básnická moderna*. Praha: Československý spisovatel, 1987.
- KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Vzpomínky*. Praha: Thyrsus, 1994.
- LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátku k dnešku*. Praha: NLN, 2000

Konec...